

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وطفدع) كمثل

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وطفدع)
كمثل

م.م. رهوند حمهجزا قاضي

قسم اللغة الكردية، كلية شارزور للتربية، جامعة حلبجة، حلبجة، إقليم كردستان، العراق

rawand.jaza@uoh.edu.iq

م.م. ريزان سعيد كريم

قسم رياض الأطفال، كلية شارزور للتربية، جامعة حلبجة، حلبجة، إقليم كردستان، العراق

rezan.saeed@uoh.edu.iq

م.م. شيما محمود أحمد

قسم رياض الأطفال، كلية شارزور للتربية، جامعة حلبجة، حلبجة، إقليم كردستان، العراق

shaima.ahmad@uoh.edu.iq

الكلمات المفتاحية: الشعر القصصي، زوج من الحمام وطفدع، المبادئ التربوية، السلوك الاجتماعي، معرفة الذات، الوعي والإدراك

كيفية اقتباس البحث

قاضي , رهوند حمهجزا , كريم , ريزان سعيد , أحمد , شيما محمود , تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وطفدع) كمثل, مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية، آذار ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٣.

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

Registered في مسجلة في
ROAD

Indexed في مفهارة في
IASJ

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وضفدع) كمثال

The influence of language in presenting educational principles in children's poetry stories (A pair of pigeons and a frog) as an example

Rawand Hamajaza Qazi

Department of Kurdish Language, Sharazoor College of Education,
Halabja University, Halabja, Kurdistan Region, Iraq
rawand.jaza@uoh.edu.iq

Rezan Saeed Karim

Department of Kindergarten, Sharazoor College of Education,
Halabja University, Halabja, Kurdistan Region, Iraq
rezan.saeed@uoh.edu.iq

Shaima Mahmood Ahmad

Department of Kindergarten, Sharazoor College of Education,
Halabja University, Halabja, Kurdistan Region, Iraq
shaima.ahmad@uoh.edu.iq

Keywords : Narrative poem , A Pair of Pigeons and a Frog , Social Behavior , Social Behavior , Self-Knowledge , Awareness and Consciousness

How To Cite This Article

Qazi , Rawand Hamajaza , Karim , Rezan Saeed , Ahmad , Shaima Mahmood , The influence of language in presenting educational principles in children's poetry stories (A pair of pigeons and a frog) as an example, Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, March 2026, Volume:16, Issue 3.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Abstract

In this study indicate that the narrative poem functions as a didactic and educational text possessing a considerable capacity to convey moral values and behavioral guidance in a clear, accessible, and memorable manner. Through its simple linguistic structure, the analysis of the text demonstrates that the central message emphasizes awareness in social

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وضفدع) كمثال

relationships, particularly with regard to the careful selection of friends, the importance of not being misled by superficial appearances, and the necessity of evaluating potential risks during sudden or unexpected situations. Moreover, the character of the frog serves as a symbolic representation capability and highlights the importance of thoughtful reflection prior to action. The concluding statement, "Associate with those who resemble you," functions as a framework for establishing appropriate social relationships and managing expectations within interpersonal interactions.

Literary studies primarily aim to explore and reveal the underlying messages and thematic content embedded within literary texts, while also demonstrating the ways in which such texts may contribute to the intellectual and moral development of society. Children constitute the foundational generation upon whom the aspirations for social progress reconstruction, and national development largely depend. Consequently, particular attention must be devoted to identifying effective and contemporary educational approaches that support the moral and intellectual development of children.

The study seeks to present and introduce an appropriate pedagogical approach to the upbringing of children and guide them toward sound educational and ethical development. The study examines a narrative poem constructed as a story articulated through the voices of animals. The poem is in a simple and accessible linguistic style that allows children to comprehend its meaning with relative ease, thereby enabling them to benefit from and enjoy its didactic content.

The narrative poem plays an important role in helping children recognize their abilities and understand the importance of selecting appropriate companions in their social lives.

الملخص

في هذه الدراسة يتضح أنّ هذه القصة الشعرية، بوصفها نصّاً وعظيماً وتربوياً، تمتلك قدرة ملحوظة على نقل القيم والتوجيهات السلوكية بأسلوب مبسط لا يُنسى، وبفضل لغتها البسيطة يُظهر تحليل المحتوى أنّ الرسالة الأساسية تنطوي على الوعي بالعلاقات الاجتماعية، لا سيما في موضوع اختيار الصديق، والحذر من الانخداع بالمظاهر، وأهمية تقييم المخاطر عند حدوث

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وطفدع) كمثل

تغييرات مفاجئة؛ كما تبرز شخصية الضفدع بشكل رمزي حدود قدرات الفرد وضرورة التفكير قبل الفعل، لتأتي العبارة الختامية «ليصاحب من هو مثله» كإطار سلوكي وتربوي لتكوين علاقات مناسبة وتنظيم التوقعات. وبناءً على ذلك، يمكن استخدام هذا النص كمادة تعليمية لتعزيز الوعي التربوي والاجتماعي ومعرفة الذات والمسؤولية في بيئة رياض الأطفال والمرحلة الابتدائية، لا سيما إذا اقترنت بأنشطة المناقشة ولعب الأدوار والعروض المسرحية الموجهة للأطفال. تتمثل غاية أي دراسة أدبية في الوصول إلى رسالة النص الأدبي ومضمونه، والكشف عن المسار الذي يحقق السعادة والرفاه للمجتمع. وبما أن الأطفال هم الجيل الذي تُبنى عليه أحلام إعمار وتقدم البلاد، فإن هذه الدراسة تهدف إلى عرض وتعريف بأسلوب ملائم ومعاصر لتربية الأطفال وتوجيههم نحو نشأة سليمة، وذلك من خلال قصة شعرية كُتبت على لسان الحيوان بلغة مبسطة تُمكن الأطفال من استيعابها بسهولة والاستمتاع بها والاستفادة منها تمامًا. ويساعد مضمون هذه القصة الأطفال في إدراك قدراتهم الذاتية وكيفية اختيار الرفقة الصالحة، كما يوصل رسالة إليهم مفادها أنّ الإصرار المبالغ فيه أحيانًا على نيل المطالب والوصول إلى الرغبات قد ينتهي بالحق الضرر بهم؛ لذا يتعين عليهم، رغم سعيهم الدؤوب لتحقيق أحلامهم، أن يستمعوا في الوقت ذاته إلى نصائح الوالدين والمعلمين. وكما نلاحظ في ختام هذه القصة الشعرية، فإنّ الشاعر يشير بوضوح إلى أنّ هذا النص يمثل حكمة وعبرة غايتها تقديم النصح وتجنب تكرار أخطاء الآخرين. كاريگهري زمان له خستنه پروي بنهما پهروه رده ييه كان له چيروكه شيعري منداالاندا (جوتيك كوتر و بوقيك) وهك نمونه

م.ى. رهوه ند حمه جزا قاضى

بهشى زمانى كوردى، كولينزى پهروه ردهى شاره زوور، زانكوى ههله بجه، شارى ههله بجه، ههرىمى كوردستان، عىراق

rawand.jaza@uoh.edu.iq

م.ى: ريزان سه عيد كهريم

بهشى باخچهى منداالان، كولينزى پهروه ردهى شاره زوور، زانكوى ههله بجه، شارى ههله بجه، ههرىمى كوردستان، عىراق

rezan.saeed@uoh.edu.iq

م.ى. شهىما مهحمود نهحمهد

بهشى باخچهى منداالان، كولينزى پهروه ردهى شاره زوور، زانكوى ههله بجه، شارى ههله بجه، ههرىمى كوردستان، عىراق

shaima.ahmad@uoh.edu.iq

پوخته:

لهم تويزينهويهدها دهردهكهويت، كه نهم چيروكه شيعرييه، ومك دهقئكي پهندنمئز و پهروهردهبي توانايهكي بهرچاوي ههيه بو گواستنهوهي بههاو رينمايي رهفتاري بهشيومهكه ساده و لهبيرنهكراو، بههوي زمانه سادهكهيهوه شيكاري ناومروك نيشاندهدات، كه پهيامه سهرمكبيهكه لهسهر هوشياراي له پهيوهندييه كومهلايهتبييهكان لهخودهگريت، بهتايبهتي له بابتهتي ههلبزاردني هاورئ، ناگاداري له ههلههتاتان بهرووكهش و گرنكي ههلسهنگاندني مهترسي لهكاتئكي گوراني لهناكاو، ههروهها كارمكتري بو ق بهشيومهكه رمزي سنوري تواناي تاك و پيوستتي بيركردهوه پيش كردار دهردهمخات، كه له نهجامدا نهو رستهي كوتاي، لهگهل ومك خويا ههلسئ” ومك چوارچيوهيهكي رهفتاري/ پهروهردهبي بو دروستكردي پهيوهندييهكي گونجاو و ريخهستني چاوهروانيهيهكان دادهنريت.

كليله وشهكان: چيروكهشيعر ، جوتئك كوتر و بوقيك ، بنهما پهروهردهبيهكان ، رهفتاري كومهلايهتي، خوناسين، هوشياراي و ناگاداري

پيشهكي:

ههر تويزينهويهكي نهدهبي مهبهستي گهيشتن و دوزينهوهي پهيام و ناومروكي دهقئكي نهدهبييه و پيشانداني ريگايهكه، كه ببته هوي بهختهموري و كارناساني بو كومهلگا، مندالان نهو نهويهن، كه خهوني ناوداني و پيشكهوتتي ولات و كومهلگايان لهسهر بوونيد دهنريت، نهم تويزينهويه نيشاندان و ناساندني ريگايهكي گونجاو و سهردهميانهيه بو پهروهردهمكردي مندالان و ناراستهكرديان بهروو پهروهردهيهكي دروست، نهوش لهريگهي چيروكهشيعريكهوه، كه لهسهر زاري نازهلان نوسراوه بهزمانئكي ساده، كه مندالان بتوانن بهناساني لئي تئبگهن و چيژ و سودي تهواوي لئيبينن. ناومروكي چيروكهشيعرييهكه هاوكاري مندالان دهكات لهزانيني تواناي خويان و چوئيتي ههلبزاردني هاورئي گونجاو بو ژيانيان، ههروهها پهيامي نهوه بهمندالان دهگهيهنيت، كه زورجار پيداگيري كردنيان لهسهر بهدهستهئنيان داواكاربيهكانيان و گهيشتن به حهز و خولياكانيان دهگونجيت به زياني نهوان كوتايي پئببت، ههرويه سهرهراي ههولدان بو گهيشتن به حهز و خولياكانيان له ههمانكاتدا پيوسته گوييستي ناموزگاربيهكاني دايك و باوك و ماموستاكانيان بن، وهك دهبينن لهكوتايي چيروكهشيعرييهكهدا شاعير بهرووني ناماژه بهوه دهكات، كه نهم دهقه پهند و وانه و مهبهست لئي ناموزگار يكردي و دووباره نهكردهوهي ههلهي كهساني ديكيه.

سنوري تويزينهوه: كاركردي لهم تويزينهويه بهشيومهيهكي تيوري، ناساندني چهكم و زاراهي چيروكهشيعره، وهك تهريكي نوئي نهدهبي پاشان ديار يكردي تهنا دهقئكي شيعري شاعير (فايهق بيكهس) بهناوي (جوتئك كوتر و بوقيك).

ميتودي تويزينهوه: نهم تويزينهويه به ميتودي (وهسفي/ شيكاريي) نوسراوه.

گرنكي تويزينهوه: ناساندني چيروكهشيعر و خستهرووي وهك ريگايهكي نوي و هاوچهرخ و كار يگهر بو باشتركردي پرؤسهي پهروهردهي مندالان، له باخچه و قوتابخانه بنهرتبييهكان.

نامانجي تويزينهوه: پهروهردهي مندال لهسهردهمي نهومرودا كارئكي سهخت و دژواره، دروستكردي دهرهفت بو پهروهردهيهكي دروست لهريگهي چيروكهشيعرهوه، نامانجي نهم تويزينهويه .

كيشه‌ی توێژینه‌وه: نه‌بوونی سه‌رچاوه‌ی پێویست و په‌یوست به‌و چیرۆکه‌شعیریانه‌ی بۆ په‌روه‌ده‌ی مندالان گونجاوه، به‌تایبه‌ت توێژینه‌وه‌ی ئه‌کادیمی.

به‌شی یه‌که‌م/ ته‌وه‌ری یه‌که‌م: ناساندنی چیرۆکه‌شعیر و لایه‌نی می‌ژووپی:

چیرۆکه‌شعیر یه‌کێکه له جوانترین و به‌چێزترین جوهره‌کانی شعیر، که هه‌م چیرۆکه و هه‌م شعیره، واته نووسه‌ریان شاعیر به‌شعیر چیرۆکه‌کیمان بۆ ده‌گێڕینه‌وه، چیرۆکه‌شعیر شێوازیکی ئه‌ده‌بیه، که تێیدا ته‌کنیکه‌کانی گێڕانه‌وه و چیرۆک له‌گه‌ڵ کیش و سه‌روا و جوانیه‌کانی شعیر تیکه‌ل ده‌کری، له‌چیرۆکه‌شعیردا شاعیر ته‌نها هه‌سته‌کانی خۆی ده‌رنابریته، به‌لکه‌و زنجیره‌ رووداویک به‌شێوازی شعیر ده‌گێڕینه‌وه، چیرۆکه‌شعیر “دوو هونه‌رن له‌ هونه‌ریکدا له‌ هه‌مان کاتدا شعیره و چیرۆکه‌شعیره، له‌ روخساردا شعیره و له‌ ناوه‌ڕۆکیدا چیرۆکه، به‌نهما و پێویستیه‌کانی شعیر و چیرۆکه‌شعیر تێدايه، وه‌ک چیرۆک بریتیه له‌ پێشه‌کی، رووداو، فۆرم، سوّمه‌ری) و (ئه‌لپاده و ئۆدیه‌سی _ یۆنانی کۆن) و (شانامه‌ی _ فارسی)، سه‌بارمه‌ت به‌می‌ژووپی چیرۆکه‌ ناوه‌ڕۆک، گری، کۆتای، وه‌ک شعیریش بریتیه له‌ جوانی زمان، شێوازی هونه‌ری هۆنینه‌وه، کیش و سه‌روا، له‌ ترپه و موزیک، هه‌مووشیان پێکه‌وه چیرۆکه‌کی ده‌گێڕنه‌وه” (عبدالکریم، ۲۰۲۲: ۴۶)، چیرۆکه‌شعیر له‌ نێو ئه‌ده‌بیاته‌دا بایه‌خێکی زۆری پێداوه و می‌ژووپیکی دێرینی هه‌یه، که‌لانی جیهان به‌ بایه‌خه‌وه له‌م جوهره‌ی شعیریان روانیوه و گرنگیان پێداوه، چه‌ندین شاکاری مه‌زنی جیهانی هه‌ن، که به‌شێوازی چیرۆکه‌شعیر نووسراون له‌وانه‌ش: (داستانی گلگامیش) شعیری مندالانیش “شاعیری فه‌ره‌نسی (لاقۆنتین ۱۶۲۰ - ۱۶۹۵) به‌ده‌هینه‌ر و پێشه‌نگی چیرۆکه‌شعیر ئه‌فسانه‌یی بۆ مندالان له‌ جیهانه‌دا ناسراوه و چیرۆکه‌شعیری بۆ مندالان نووسیوه و وه‌رگێراوه‌ته سه‌ر زۆربه‌ی زمانه‌کانی که‌لانی جیهان به‌ زمانی کوردیشه‌وه” (حه‌سه‌ن، ۲۰۲۴). می‌ژووپی چیرۆکه‌شعیر مندالان له‌ ئه‌ده‌بی کوردیدا، می‌ژووپیکی دوور و درێژی هه‌یه، پێش ئه‌وه‌ی چیرۆکه‌شعیر به‌ شێوازه‌ مۆدێرنه‌که‌ی سه‌ره‌له‌بدات، کورد خاوه‌نی فۆلکلۆریکی ده‌وله‌مه‌ند بووه، لایله‌یه‌ی دایکان بۆ کۆریه‌کانیان و مه‌ته‌ل و گۆرائیه‌کان رۆلی چیرۆکه‌شعیریان گێراوه، که‌لانی له‌ شاعیران و نووسه‌رانی کۆن و نوێش چه‌ندین چیرۆکه‌شعیری به‌چێزێان بۆ مندالانی کورد نووسیوه و هه‌ندیکیان چیرۆکه‌شعیره بایه‌یه‌کانیان وه‌رگێراوه‌ته سه‌ر زمانی کوردی، له‌وانه‌ش “پیره‌می‌ردی نه‌مر، که چیرۆکه‌شعیری (قه‌له‌باچه‌ و باخه‌وان، رێوی و که‌له‌شیری) له‌ عه‌ره‌بیه‌وه وه‌رگێراوه بۆ سه‌ر زمانی کوردیمان. (فایق بیکه‌س) چیرۆکه‌شعیری (دوو کۆتر و بۆقیه‌ک، یا دوو مراوی و کیسه‌لێک، دوو پشیله و مه‌یموونیک)، (هه‌زار موکریان) چیرۆکه‌شعیری (کۆبوونه‌وه‌ی مشکان)، (کاکه‌ی فه‌لاح) یه‌ش چیرۆکه‌شعیری (شیری ساخته)، به‌لام به‌تام و چێزێکی کوردی گونجاو بۆ مندالانی کورده‌مان وه‌ریان گێراون بۆ سه‌ر زمانی کوردی” (شوان، ره‌زا، ۲۰۱۹)، جگه له‌مانه‌ش چه‌ندین شاعیری ناودار و دیاری کورد گرنگیان به‌نووسینی چیرۆکه‌شعیری مندالان داوه و چه‌ندین به‌ره‌می شعیری به‌چێز و جوانیان بۆ مندالان نووسیوه، که وینه‌ی چیرۆکیان تێدايه و باس له‌ سه‌روشتی جوان و پاک یان باس له‌ پالنه‌وانیتی و سوارچاکی و نازیه‌تی یاخود باس له‌ نازمه‌ل و بالنده... ده‌که‌ن، له‌وانه‌ش (گۆران، له‌تیف هه‌لمه‌ت، عه‌لی حه‌مه‌ ره‌شید، فه‌ره‌یدون عه‌لی ئه‌مین...).

چیرۆکه‌شعیر وه‌ک جوهری که‌شعیر فی‌کرکردن:

چیرۆکه‌شعیر کاریگه‌رییه‌کی قوڵ و به‌هیزی له‌سه‌ر فی‌کرکردن و توانای تێگه‌شته‌نی مندالان هه‌یه، چونکه تیکه‌له‌یه‌که له‌ شعیر و چیرۆک، ئه‌م جوهره‌شعیره واده‌کات گێڕانه‌وه‌کان له‌ جوار چێوه‌یه‌کی وشک و گێڕانه‌وه‌یه‌کی ئاساییه‌وه ببنه‌ چیرۆکه‌شعیریکی کیش و سه‌روادار،

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من

الحمام وضفدع) كمثال

زماندا بکهن، سهره نجام ئهو مامهلهه دهقهکه دروستدهکات، چونکه "دهق شیوهیهکه له شیوهکانی دهسهاتی زمانی، که سیستهمی تاییهتی خوی دروستدهکات". (عیاشی، ۲۰۰۲: ۱۲۱).

لههروانگهیهوه ههموو دهقیک سیستهمیکی زمانی تاییهت به خوی ههیه، سهرکهوتنی ههر دهقیکی ئهدهبیش پهیوسته به چوئییهتی مامهلهکردن لهگهل ئهو سیستهمهدها، ههر نوسهر و شاعیریکیش شیوازی تاییهتی خوی ههیه بو مامهلهکردن لهگهل ئهو سیستهمهدها، که له نوسهرانی دیکهی هاوسهردهمی خوی جیادهکاتهوه، شاعر دهربرینیکی ناساییه و له بارودوخیکی تاییهتدا له ناخی شاعیر ههلهدهقوئیت، شاعیر شاعر له زمانی ناسایی دههونیهتوه، بهلام له زمانی ناسایی ناکات، ههرچهنده زوربهی وشه و دهستهواژمکانیش روژانه بهسهر زاری خهلهکوهن، بویه هوکارمکانی درهنگ تیگههیشتن له زمانی شاعر دهگهرینهتوه بو "بوونی تهومژ و لیلی له زمانی شاعیردا، که لیلی وشهسازی ئههیش (فرهواتا، هاویژی، هاوییت و هاودنگ و هاویژی تهواو) دهگهرینهتوه و قورسی ههندی وشه و نامویی لای خوینهر و پچرانی له دهورووبهر و ناسایی واتا له زمانی شاعر) دهگهرینهتوه" (دزهی، ۲۰۱۵: ۱۸۲-۱۹۰)، دهورووبهریش روئی بهرچاو له کردهی گهواندندا دهبینیت، بویه "ههر دهقیکی شاعیری ئهگهر دهورووبهریکی تاییهت بهخوی نهییت به دهق ههژمار ناکریت" (حهمهده، ۲۰۲۰: ۱۱۲). زمانی دهقی شاعیری دیاردهیهکی تهواو ئالوزه، چونکه نه (کات (میژوو)، نه شوین (جوگرافیا)، نه ریزمان، نه یاساکانی واتاسازی، نه بنهماکانی هاریکاری، سنوری بو ناکهشن و له دهسهلاتی کهم ناکاتهوه، بویه دانهرانی دهقی شاعر مامهلهیهکی تاییهت لهگهل وشهده دهکهن و بهشیوهیهکی ناسایی بهکاری ناهینن) (فهتاح، ۲۰۱۱: ۴۰۱). زمان لهروانگهی پراگماتیکییهوه دوو ئهرکی سهرهکی دهبینیت، ئهوانیش بریتین له (ئهرکی پهیوهندیکردن و ئهرکی گواستنهرهوی زانیاری)، لهسهر ئهم بنچینههیش زمانی شاعر هوکاریکی گرنگی پهیوهندیکردنه.

بهمشیهیه له پرۆسهی فیربوون و فیرکردندا بهتاییهت ئهو دهقه ئهدهبیانهی، که بو مندالان دهنوسرین و ناراستهی مندالان دمکرتین، گرنکه نوسهرمکانیان زور به وریاییهوه مامهله لهگهل چوئییهتی بهکارهینانی زمان بکهن، چونکه ئاستی تیگههیشتنی مندالان له وشه و دهستهواژمکان جیاوازه، بگره منداله زور زیرمهکانیش ئاستی تیگههیشتنیان له تهواوی وشه و زاراههکان لاوازه و ناتوانن به قولایی بچهنهناو زاراههکان و لیکدانهوهیان بو بکهن. ههر بویه پهکیک له تاییهتمهندییهکانی شاعیری مندالان بریتیه له: (سادهبوونی زمانی شاعیری)، بویه گرنکه ئهم تاییهتمهندییه له بیر نهکریت و رهچاوکردنی وشه و دهستهواژمکان و بهکارهینانیان بو بهپی بارودوخ مندالان، وهک گرنگیهک ئهو بهرهمه ئهژمار بکریت، بویه سادهبوونی زمان له شاعیری مندالاندا خوی له دوو تهوهردا دهبینیهتوه: "یهکهم، ئهوهی، که وشه و دهستهواژمکانی له بازنهی دهستهواژمکانی مندالانهوه بهدر نهییت، دووههم، ئهوهی، که پیکهاتهی زمانی نزیک به زمانی سادهی وتووژ بیت و ئالوزی شاعیری گهوره سالانی به دواوه نهییت" (میهرهبان و ئهحمدهی، ۲۰۲۴: ۳۷۷)، بویه پیویسته ئهو بهرهمانهی بهشیوهی چیرۆک شاعر بو مندالان دهنوسرین له کاتی خویندنهوهی بو مندالان توشی گرفتی تیگههیشتن نهبن و زهینیان بهره و پهراویز راپیچ نهکات، چونکه راستهوخو کاریگهری نهیینی لهسهر تیگههیشتنی مندالان بهجیدههینیت، ههر لهبهرئهمهشه (زمان وهک پهکیک له پیکهینهکانی نوسینی چیرۆک و دهقی شاعیری گرنکترین پیکهینهره، که پیومری وهرگرتن و تیگههیشتنهکانی مندالان و روچ و دهروونیان دهخاته ژیر کاریگهریهوه) (مدنی و خسروی، ۱۳۸۸: ۱۳۳)، ئهوهی گرنگ بیت لیرهدا سهرنجی بخهینه سهر ئهوهیه، که شاعیر لهم بهرهمهیدا به زمانیکی ساده و ساکار و مندالانه چیرۆکیکمان له ریگهی شاعیرهوه بو دهگهرینهتوه، که سهرتاپای پهند و ناموژگارییه بو مندالان و سهرجهم دیرمکان ههنگری ئاواز و بیر و هزریکی مندالانهیه و به دووره له بیر و

هزرى گهوره‌کان، واته شاعیر هاتوو به به‌کارهینانی وشه و دسته‌واژه‌ی ساده به بی به‌کارهینانی وشه‌ی ناموو نالۆز و تیگه‌یشتن و بیرکردنه‌ی گهوره‌کان، به‌رگیکى ئامۆزگاربیانه‌ی به ده‌قه‌که به‌خشیه و له‌مه‌یه‌سته سه‌رمکیه‌که‌ی شیعیر بۆ مندالان دوورنه‌که‌وتوتوه، که فیرکردنه به‌زمانیکی ساده و مندالانه، وهک لهم چه‌ند دیره‌دا به‌روونی له چیرۆکه‌شیعیری (جوتیک کۆتر و بۆتیک) (بیکه‌س، ۲۰۰۵، ۱۶۲-۱۶۳) ئهم راستیه‌مان بۆ دهرده‌که‌ویت:

جوتیک کۆتری نیر و می

ئه‌گهران له گۆی چه‌می

بۆتیکى جوانی سه‌ر سه‌وز

ئه‌یقیران به‌ده‌نگی به‌رز

کۆتره‌کان چه‌زیان لیکرد

تیر و پیر گۆییان شل کرد

سه‌ری خۆیان بۆ له‌قان

به‌بال چه‌پله‌یان ته‌قان

لهم چه‌ند دیره‌دا خۆینه‌ر هه‌ست به‌بوونی ده‌نگی مندال و هه‌ستی مندالانه ده‌کات، واته هه‌ست ده‌کریت، که بۆ مندال نوسراوه، چونکه زمانی مندال زمانی بنه‌ره‌تییه، که هه‌لگری کۆمه‌لیک وشه‌ی ساده و سه‌ره‌تاییه، به‌دووره له‌و زمانه‌ی، که بۆ گهوره‌کان به‌کاردیت، وه هه‌رکاتیک شیعیری مندالان له‌و بازنه وشه‌یه‌یه لابادات، له‌شیعیری مندالان ده‌چینه دهره‌وه.

ته‌وه‌ری سێیه‌م/ نه‌رکه‌کانی چیرۆکه‌شیعیر: دیاریکردنی نه‌رکه‌کانی چیرۆکه‌شیعیر هه‌مه‌جۆرن، له‌به‌ره‌نه‌وه‌ی ئهم نه‌رکه‌کانه هه‌م ده‌بیته لایه‌نه ئه‌ده‌بیه‌که فه‌رامۆش نه‌کات، هه‌میش لایه‌نه په‌روه‌ده‌یی و کۆمه‌لایه‌تییه‌که‌ی، واته پێویسته له‌لایه‌ک توانای نه‌وه‌ی هه‌بیته، که میژوو و ئه‌فسانه و بیره‌وه‌رییه هاوبه‌شه‌کان بپارێزیت و له‌نه‌وه‌یه‌که‌وه بۆ نه‌وه‌یه‌کی تر بیانگوازیته‌وه، له‌لایه‌کی تریش به‌توانیت هه‌ست و سۆز به‌شێوه‌یه‌کی کاریگه‌ر بگوازیته‌وه، چونکه ناواز و کیش و وینه‌ی شیعیری کاریگه‌رییه‌کی دهروونی دروسته‌که‌ن، که له‌په‌خشانه شیعیردا نییه، له‌هه‌مانکاتدا چیرۆکه‌شیعیر ده‌توانیت په‌یامیکی ئه‌خلاقی یان فه‌لسه‌فی یان فه‌کری بگه‌یه‌نیت و خۆینه‌ر هانبات بۆ بیرکردنه‌وه و لیکدانه‌وه، هه‌ر بۆیه له‌شیعیری فیرکردندا نه‌رکی چیرۆکه‌شیعیر نه‌وه‌یه (شاعیر به‌هه‌مه‌که‌ی له‌ریگه‌ی ده‌قیکی هونه‌رییه‌وه پێشکه‌ش ده‌کات و له‌ریگه‌ی بیره‌وه‌ میشکی وه‌رگر ده‌وینیت و هه‌سته‌کانیشی له‌ریگه‌ی وینه‌ی شیعیرییه‌که‌نه‌وه ده‌بزوینیت و له‌له‌وه قه‌ناعه‌تی پیدینیت، که ئه‌مه‌ش نه‌رکیکی راسته‌قینه‌ی ئه‌ده‌به و شاعیر به‌لێهاتوویی له‌ریگای وینه‌ی شیعیرییه‌که‌نه‌وه ئه‌جمای ده‌دات) (قه‌ره‌نی، ۲۰۰۷: ۲۹)، له‌مه‌روانگه‌یه‌وه ئه‌گه‌ر له‌رووی نه‌رکه‌وه ته‌ماشای چیرۆکه‌شیعیر بکه‌ین، ده‌بینین کۆمه‌لیک نه‌رک له‌خۆی ده‌گریت، وه‌ک:

۱- نه‌رکی جوانکاری: وه‌ک دروستکردنی چیژ و کاریگه‌ریی سۆزداری له‌ریگه‌ی زمانیکی وینه‌یی و موسیقی، هه‌روه‌ها به‌کارهینانی وینه‌سازی و هاوشێوه‌سازی و هیما، که له‌ئه‌ده‌بی جیهاندا ئه‌مجۆره له‌چیرۆکه‌شیعیر کاریگه‌رییه‌کی به‌رچاوی هه‌یه، هه‌روه‌ها به‌کارهینانی قافیه،

بەمشئومیه دەتوانین بئین، ئەم چیرۆکەشیعرییە بە پیکهاتەیهکی سادە و زمانیکی نزیک لە فولکلۆر، توانای ئەوەی هەیە، کە لەرێگەی گیرانەومیەکی تراژیدی پەيامیکی ئەخلاقى و مرویى و کۆمەلایەتى بگهیهنیت، ئەرکی سەرەکی دەقەکە فێرکاری و پەند وەرگرتنە، بەلام لەهەمانکاتدا بەهۆی وینەسازیی و موسیقای ناوخواى، چێژی جوانکاریش دەبەخشیت، بەمشئومیه، دەقەکە نموونەیهکی گونجاوه بۆ نیشاندانی تێهەلکیشبوونی هونەری شیعر و سیستەمی گیرانەوه لە چیرۆکەشیعردا.

بەشی دووهم/ پراکتیزەکردنی رەگەزە سەرەکیەکانی چیرۆکەشیعر، لەم چیرۆکەشیعری (جوتیک کۆتر و بۆتیک)

١- جوتیک کۆتری نێر و مێ

نەگەران لە گۆی چەمى

٢_ بۆتیکى جوانى سەر سەوز

نەقیقان بە دەنگى بەرز

٣* کۆترەکان حەزبان لى کرد

تێر و پیر گونیان شل کرد

٤* سەرى خویان بۆ لەقان

بە بال چەپڵەیان تەقان

٥* بۆقەکە ئەوەى زانى

بوون بەهاودەمی گیانی

٦* زۆر خۆشیان ئەبرده سەر

خۆشى بۆ کێیه تا سەر؟!

٧* پراوەر شونى هەلگرتن

جینگایان پى تال کردن

٨* ئەفرین، دوور ئەکەوتتەوه

ناچار بوون بگۆزنەوه

٩* بۆق کە بیستی، بەگریان

وتى هەریەم لەگەلتان

١٠* دارى یەکی سەریکیان

هۆکارێکی فێرکارییهکی زۆر بهسوده بۆ مندالان. ئهگهر بهوردی تهماشای ئهم چیرۆکهشيعرهی (جوتیک کۆتر و بۆتیک) بکهين دهبين ئهو زمانی شيعرییهی لهم دهقهدا بهکارهينراوه کۆمهلیک تايبهتمندی ههیه، که له خوارهوه به وردی روونکراوتهوه:

١- **وینهسازی:** لهرووی وینهسازییهوه ئهگهر بهوردی تهماشای دهقهکه بکهين دهردهکهوئیت، وشهکان زۆر جوان پشت بههیمای وینهسازی دههستن، بۆنمونه لهنیوهدیری یهکهمداء، که دهئیت:

بۆتیکي جوانی سهر سهوز

ئهيقيران به دهنگی بهرز

لهم دیرهدا شاعیر زۆر بهجوانی مندال دهباته ناو دونیای خهیاڵ و وینهیهکی روون ههه لهسهههتاوه بۆ شیواز مکانی ژيانی ئازهلان لای مندالان دروستهکات.

٢- **ئاواز:** زمانی چیرۆک لهم دهقهدا جیگیرکراوه به ئاوازی جياواز و دووباره دهنگی شيعر دابين دهکات. شیوازی ئاوازی "بوو...ههپروون...ههپروون..." وادهکات، که رینگهپینهراوی شتیک به زمانیکی کوردی ساده بگهیهئیت.

٣- **هیمای:** لهم دهقهدا زۆر جوان باس له ئازهلان و وینهی پهيوهندی و هاوبهشی لهنیوان مروقهکان و ئازهلان، که جۆریک لهپهند و وانه و سۆز لهلای مندال دروستهکهن.

٤- **زمانی ساده و میلی:** گيرانهوهی ئهم چیرۆکه بهزمانیکی ساده و نزیک لهزمانی خهک گيردراوهتهوه و وشه و دهستهواژمکان ئالۆز نین، که زیاتر خوی له شیوازی چیرۆکی گيرانهوه(حیکایهت) دا دهبينتهوه، لهکاتی خویندنهوهیدا، وهک چیرۆکیک بۆ مندالان دهگيردریتتهوه، وهک: (زۆر خوشيان نهبرده سهه، خوشی بۆ کتیه تا سهه؟).

٥- **گيرانهوهی رووداوهکان يهک له دواي يهک:** ئهگهر تهماشای چیرۆکهکه بکهين دهبين زۆر جوان رووداوهکان بهشيوهی ريز ريز، وهک زنجيره نیشان دهرين، وهک: (ناسين، هاورییهتی، هانتی راوکهر، فرين، کهوتن، مردن)، که ئهمجۆره لهرووی کاتهوه بۆ چیرۆک زۆر گرنگه، چونکه گهرانهوه بۆ دواوهی تیدا نيه، که ئهمهش خوی لهخویدا خالیکی زۆر باشه بۆ ئهوهی کاتهکان لهلای مندال ئالۆز و دژوار نهين.

٦- **گيرانهوهی کهسی سنيهه/ دهرهکی:** ئهو کهسهی، که چیرۆکهکه دهگيریتتهوه خوی ناخاته ناو رووداوهکهوه و بهشيوهی کهسی سنيهه باسی دهکات: (کۆترهکان فرين و دوورکهوتتهوه، بۆق، راوکهر، ناچاربوون بگۆزنهوه).

٧- **کردار سهههتا:** دهستپیکي زۆربهی رستهکان بهکردار دهستپندهکهن، (ئهگهران، ئهيقيران، ئهفرين، کهوتهخوار)، که ئهم جۆره جۆریک له خیرایی و جوله به گيرانهوهکه دهکات.

٨- **پهند و فیرکاری:** لهکۆتاییدا گيرمر راستهوخۆ مهبهستهکه دهئیت: (ئهمه حیکایهتیکه/ بۆ پهند و عیبههتیکه)، که ئهمهش دهرخهري ئهو راستییهیه، که گيرانهوهکه مهبهستی رهوشتی و مروقبوونی له پشتهمیه، واته کردارمکان و رووداومکان نیشانهی پهيامیکی ئهخلاقی و مروبین.

٩- **کورت و پوخت:** ههموو زانیارییهکانی ناو ئهم دهقه چیرۆکهشيعرییه بهشيوهیهکی زۆر کورت و پوخت دراوان، ههروهها وهسف و شیوازیکی درێژ و قوڵی دهروونی تیدا نيه، تا

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من

الحمام وضفدع) كمثل

مندال جوره شينووييهك لهدروونيدا دروستببنت، دواتر گرنگی به رووداو دراوه نهك شيكرندنهوی دهرروونی.

لهمروانگهیهوه دمتوانین بلین، زمانی گیرانهوی ئەم دهقه بهشیومیهکی زور ساده و ساکار و نزیک له زمانی مندالان بهشیومیهکی ریکوییک نیشاندراره، سهبارت به رووداوهکانیش بهشیوهی ریز و به دواي یهکدا رووداوهکان له لایهن کەسی سینههم خراونهتەروو، ههروهه بهشیومیهکی راستهوخوش پهندهکه گهیهناره، بهشیومیهک له ناستی تیگهیشتنی مندالانداپیت.

دوهم/ کارهکتهرکان (Characters) / کارهکتهرکان رهگزی بنچینهی و سهرمکین له پیکهاتهی هه دهقیکی ئەدییدا، سهمرای ئەموش دهبن به پالپشت بو رهگزهکانی دیکه، چونکه ناشکرایه بهی کارهکتهر رووداو روونادات، یان کات و شوین بهی ئەوهی کارهکتهریک روئیان تیدا بگيریت، ناتوان بوونیکی هونهری سهربهخو بنوین، بیگومان دهتوانریت رهگزی کارهکتهر بو چهندين بهش پوئین بکريت، بهلام به پیی پیوستی چیرۆکهشیعرییهکهمان تهنها ئەم جوار جوره سهرمکیه دهخینه روو، که ئەمانه:

آ/ کارهکتهری سهرهکی:

ئهو کارهکتهر هیه، که له سهرهتا و کوتایي رووداوهکان نامادهیهکی بهرچاوی ههیه (له رووداوهکاندا جی تیرامان و سهرنجی زورینهیه و پیی دهوتریت: ("Protagonist") بزوئنهری رووداوهکانه و کارهکاته سه رپر هوی رووداوهکان و ژيانی کارهکتهرکانی دیکه، چونکه ژيانی کارهکتهری سه رهکی پهیههندیهکی پتهوی به ژيانی کارهکتهره لاهمکیهکانهوه ههیه، ههردوولا کارهکتهر سه رهکی یهکتر، ههلوئستهکانیان و بیروبوچوونی یهکتر رووندهکهنهوه، دهپیت ئەموش بلین کارهکتهره لاهمکیهکان له خزمهتی کارهکتهری سه رهکیدا دهبن و لایهنه ناديار و شاراوکانی ژيانی ناشکرا دهکن.

لهم چیرۆکهشیعرییهدا شاعیر (جوتی کوتری)، وهک کارهکتهری سه رهکی بهکاردههینیت، بهلام بو گهاندنی پهيامهکهی پیوستی به چهند کارهکتهریکی دیکه ههیه، که ئەو کاره راپهڕینیت " هه کام لهو کهسیتیان هه لگهري سيفاتی جياوازن له کارهکتهر و هزریک، که بگونجیت لهگهڵ ئەو کارانهی، که دهدرینه پالیان، واته کارهکتهر به پله دوو و دواي رووداو دادهنا" (دهولت، ٢٠١١: ٤٢).

کهواته جوته کوترهکه، که کارهکتهری سه رمکین خاوهنی سيفات و تايبهتمهندی خویانن، وهک کوتری نیر و مئ دوو کارهکتهری سه رمکین، که (هاورئ و هاوادم، بههیز له فرین)، کاریگهري گههرهیان لهسهه رهوتی رووداوهکان و کارهکتهرکانی دیکه دهپیت، شاعیر لهریگهی ئەم دوو کارهکتهر هوه پهيامی گههرهی پهروههیی دهگهیهنیت به مندالان، که پیویسته هه موو کهس لهگهڵ هاوپۆلی خوی هاورییهتی بکات، چونکه بههوی ئەوهی ئەمان هاورییهتی بوقیان کرد و دواي ههزی خویان کهوتن و دانیشتن بو گوێگرتن له دهنگی بوقهکه کهوتنه تهلهی راوکهروهه. وهک ئەوهی له دیری (١-٤) دهردهکهوئیت.

ب/ کارهکتهری لاههکی:

كارمكتهرى لاومكى شانبهشانی كارمكتهرى سهرمكى رؤلئكى گرنكى له بهر هو پيشبردنى رهوتى رووداو مكاندا ههيه، كه كارمكتهرى (راوكهره) ههندىكجار خوینهر وا ههستهدهكات رؤلئكى زیاتر دهریته كارمكتهرى سهرمكى، بهلام لهراستیدا هوكارى نهمه كارابوونى بهردوامى كارمكتهرى سهرمكیه له نیو سهرجهم رووداو مكانى چیرۆكهكهدا، چونكه رؤلئى كارمكتهرى لاومكى لهگهل ئهو رؤلئهى كارمكتهرى سهرمكى دهیگیریت بهراورد ناکریت، ههربویه كارمكتهرى سهرمكى بی بوونى كارمكتهرى لاومكى لهناو رووداو مكاندا رؤلئكى لاوازی دهبیته، چونكه كارمكتهرى لاومكى خوینهر بو شوینه نادیار مكانى چیرۆكهكه رهینوینى دهكات، رووداو مكان بهر هو پیش دهبن و تیشك دهخهنه سهر كارمكتهر مكانى دیکه، وهك له دیرى (۷) همدا دهر دهكهویت.

۷* راوكهر شوینى ههگرتن

جیگایان بی تال كردن

وهك دهبینین لیرده راوكهر رهوتى رووداو مكان دهگوریت و وهك كارمكتهرىكى زیانبهخش دهر دهكهویت، كه ئهوش نامۆزگارییه بو ئهوى مندالان به وریایهوه مامهله بکن و چاوکراوهبن، چونكه دهکریت ههمیشه کهسانیک ههبن له چواردهوریان بیانوهیت زیانیان پییگهیهن.

ج/ کارهكتهرى پهرهسین:

ئهو كارمكتهریه لهناو رووداو مكانى چیرۆكهكهدا گهشهدهكات و گورانی بهسهردا دیت، ئهو گورانهمش له لایهنك له لایهنهكانى ژيان، یان سهرناپای ژيان دهگرتتهوه، كارمكتهرى (بوق) لهم دهقهدا كارمكتهرىكى پهرهسینه، نهم كارمكتهرمش، وهك ههر كهسیتیهكى ناسایی خاوهنى چهندين رههندی مروییه، ئهوش ههست و سۆز و بیر و بوچوونى تابهت به خویهتى، ههربویه سیفهت و پیکهاتهى كهسایهتى له نهنجای کارىگهرى رووداو مكان گورانی بهسهردا دیت، له ههلوئیسیتیکهوه دهچته ههلوئیسیتیکى دیکه. له ههر ههلوئیسیتیکدا کاریک نهنجام دهوات و خوى دهردهخات. كارمكتهرى پهرهسین پیویستی به كارمكتهرىكى یارمهتیده، كه ئهوش كارمكتهره سهرمكیهكهیه، تا کارىگهرى ههبیته لهسهرى و گورانکارى له ههلوئیسیتیدا رووبدات، وهك له دیر مكانى (۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۰، ۹، ۵، ۲)، واته له كوى (۱۷) دیرى چیرۆكشعیر مکهدا، له (۷) دیریدا باسى نهم كارمكتهره ههیه، كه شاعیر له ریگهیهوه پهيامى ئهوه دهگهیهنیت به مندالان دهبیته به پیى سروشت و توانای خویمان ههلسوكهت بکن، نهك به پیى حهز و ویستی دلایان، چونكه دهگونجیت ئهوى بو كهسانیر ناسایی دهر دهكهویت بو نهم نهگونجاوبیت و زیانى پییگهیهنیت.

د/ کارهكتهرى پهرهسین "ساده":

نهم كارمكتهره به پیچوانهى كارمكتهرى پهرهسینهوه، گورانیان بهسهردا نایهت، رووداو مكان ناتوانن ههلوئیسیتیان بگورن و وهك خویمان دهمیننهوه. (كارمكتهرى ساده ههمیشه خاوهنى یهك رهوشته و گورانی بهسهردا نایهت)، به دریزای چیرۆكهكه (لهسهر یهك ریر هو دهروات، ههلوئیسیتیکى نهگورى بهرانبهر بهو رووداو مانهى دهوروبهرى ههیه، لهچیرۆكشعیر بیهكهدا له دیرى (۱۲)، واتا تهنها (۱) جار بهی ناوهینانیا نمانزه بهخهلكى شار دهكات، كه دهلین"

بوو بههئلا له شارا

وتيان چون بوق بالداره

ليردا خهلكي شار جگه لهم وتهيه، كه نيشانهي سهر سورمانه هيچ كار دانهويهكي ديكهيان نيه، بهلام نهمش دهبيته هوو پرووداني پرووداويكي ديكه، كه وهلامدانهوهي بوقهكهيه، كه بههويه دهكهويته خوارموه و كوئاييهكي تراجيدى به چيروكهكه دهبخشيت، واته كار هكتري پهره نسين بئ رول و بئ كاريگهر نيه له پيكهاتهي دهقهكهدا.

سنيهم/ رووداو

رووداو بهبناغه و بربرهه پشتهي چيروك يان چيروكهشيعر دانهزيت و بهبي رووداو چيروك دهبيته رووداويكي ناسايي يان تومار كردن و گواستنهوه، رووداو بهكولهكهه ههموو چيروككك دانهزيت، بويه ئهرووداوانهه، كه چيروككيان لهسهر بونباد دانهزيت، بههوي پلوتنهوه دهبنه رهگهزيكي نهدهبي، نهگهر نا رووداو وهك رووداويكي ناسايي و واقعي خوي نمايش دهكات. (رووداو كومهله بهسهر هاتيكي بهش بهشي پيكهوه بهستراوه، كه بهشيويهكي تاييهت ريخراون، بهگويرهه سيستهميكي ديار يكارو شتهكان روودهدهن، بهگويرهه ئهرووداو سيستمهش رووداويكي له رووداويكي ديكه جيا دهكرينهوه، كه كوي رووداو هكانيش به شيويه هيئيك بهدواي يهكدا دين) (اسماعيل، 1976: 185)، رووداو لهم چيروكهشيعر دا بهشيويه زنجيرههه و بهدواي يهكدا روودهدهن و ههموو رووداو هكان پهيوهستن بهيهكهوه، شاعير بهزمانيكي ساده رووداو هكان دهگيرينهوه بو مندالان، كه باس له كاريكي مهحال دهكات، كه نهوش هاوربيتهه نيوان جووتئ كوئر و بوقيكه، پيوسته نهوه بو مندالان روون بكرينهوه، كه جيهاني چيروك جيهانيكي تاييهته، داهينسرهكهه چيروك نووسه، ئهه داهينسره له بونبادانهوه رووداو هكاني چيروكدا، نهگهر لاسايي واقعيهش بكاتهوه، ئهوا مهرج نيهه پهيوهست بيت بهو لوجيكهوه، كه له واقع دا ههيه. چونكه چيروككوس (كاتيك رووداويكي روژانه يان بهشيك له ژيان و واقع و مردهگريهت، وهك خوي پيشكشهه ناكات، بهلكو سهرلهنوئ له ريگهه نهنديشهيهوه دروستي دهكاتوه و كهلنهكاهي پر دهكاتوه و ليه زياد و كهه دهكات، له ههمانكاتا بههيهكي نيستاييكي بهبخشيهته دهقهكه، له ريگهه نهنديشهيهوه خونهر به دهقهكهيهوه پهيوهست بكات و چير بهخشيهت. لهگهل نهوشدا شاعير لهم چيروكهشيعر دا لهباش تهوابووني رووداو هكان له دير هكاني (16، 17) دا پهيام و ناموزگاري خوي راستهوخو دهگهيهنيت، واته تنهه خوي نابهستينهوه به رووداو هكانهوه بو گهياندني پهيامكهه.

چوارهم/ كات:

گرنگي رهگهزي كات له دهقي نهدهبيدا، نهويه رووداو و كار هكتس ناتوانن له دهرهوهه كاتدا بن، گيرانهوش پهيوهسته به كاتوه، كاتهكهش له ريه رووداني رووداويكهوه نيشان دهرهت، لهبهر نهوهه كات دهتوانيت بيتهه گيرانهوه رووداو هكان له چوار چيوهيهكي كاتي له لايهن گيرمهوهه ههمووشت زان، كه شاعيره لهو كاتوه دهستپندهكات، كه گيرمهوهه دهست به گيرانهوهه رووداو هكان دهكات، ههموو رووداويكي كاتي روودانهكهه جياوازه لهكاتي گيرانهوههه، ههرويه زياتر له كاتيك دهرهكهويته و نامادههه بهرچاوي ههيه. يان كومهليك كات پيكهوه ههبن و به ناستي جيا جيا دهرهكهون، هاوكات دهبنه بهشيك له تهكنيكي دهق. بويه دهتوانين بلين كاتي گيرانهوه كاتي بهدواي يهكدا هاتني رووداوي بونبادي چيروكه شيعريهكهيه. بهجوريك ((نهو كاتهيهكه دهبيت رووداو هكاني چيروكهكه رووبدات و ناستي ريخستني رووداو هكان شيويهههه ميژووي و مردهگريهت، بهشيويهههه زنجيرهه بهدواي يهكدا

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من

الحمام وضفدع) كمثال

سهراچاو هکان

دیوان / دیوانی بیکهس، ۲۰۰۵، دانانی، ئومید ناشنا، چاپی دووم، ههولیر.

کوردی:

- ۱_ جهلال، میران، (۲۰۰۹)، بنیاتی رووداو له رۆمانی کوردیدا، سلیمانی، چاپخانهی رهنج.
- 2_ دزهبی، عبدولواحد موشیر، (۲۰۱۴)، زانستی پراگماتیک، چاپی دووم، ههولیر، ناوهندی ئاودیئر بۆ چاپ و بلاوکردنهوه.
- 3_ دهولت، مهربان عومەر، (۲۰۱۱)، سیماو خهسلهتی کارمکتهر له کورته چیرۆکی، کوردیدا (۱۹۲۵-۱۹۵۰)، چاپی یهکهم، سلیمانی، چاپخانهی دیلان.
- 4_ صبری، رازاو رهشید، (۲۰۱۰) چیرۆکی مندالان له ئهدهبی کوردیدا، چاپخانهی حاجی هاشم، ههولیر.
- 5_ فهتاح، محمد معروف، (۲۰۱۱)، زمانهوانی، چاپی سنیهم، ئەکادیمیای کوردی، چاپخانهی حاجی هاشم ههولیر.
- 6_ قهرهنی، ئەحمەد، (۲۰۰۷)، شیعی فیڕکردن له ئهدهبی کوردیدا، نیوهی یهکهمی سهدهی بیستهم، چاپی یهکهم، ههولیر.
- 7_ محمد، دلشاد علی، (۱۹۹۸)، بنیاتی ههلبهست له شیعی کوردیدا، چاپخانهی رهنج، سلیمانی.
- 8_ محمود، فازل مجید، (۲۰۰۴)، شیعی مندالان له ئهدهبی کوردیدا، چاپ و پهخشی سهردهم، سلیمانی.

فارسی:

- 1_ مدنی، داود و خسروی، شکیب (۱۳۸۸)، نشانه شناسی زبان در شعر کودک، فصلنامه تخصصی ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، ش. ۲۳، صص. ۱۰۲-۱۰۳.

عهرهبی:

- 1_ أسماعیل: د. عزالدین، (۱۹۷۶)، الادب والفنونة (الدراسة نقدية)، الطبعة السادسة، القاهرة، دار الفكر العربی.
- 2_ باشلار، جاستون، (۱۹۸۰)، محالیات المكان، ترجمة غالب هلسا، العراق-بغداد، دار تجرید للطباعة.
- 3_ عیاشی، الدكتور منزر، (۲۰۰۲)، الاسلوبیة والتحلیل الخطاب، مركز الانماء الحضری، سوریه.
- 4_ ف. تشیتشرین، ۱۹۷۸، الافکار والاسلوب، ترجمه/الدكتور حیات شراره، دار الشؤون الثقافیة العامه، بغداد.

تویژینهوه:

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من الحمام وضفدع) كمثل

resources

Diwan/ Diwani Bekas, 2005, Danani, Omid Ashna, Second Edition, Erbil.

Kurdish:

1- Jalal, Miran, (2009), Structure of Rudaw in Kurdish Novel, Sulaimani, Ranj Printing House.

2- Dzeyi, Abdulwahid Moshir, (2014), Pragmatic Science, Second Edition, Erbil, Auder Publishing Center.

3- Dawlat, Mariwan Omar, (2011), Characteristics of Characters in Kurdish Short Stories (1925-1950), First Edition, Sulaimani, Dilan Printing House.

4- Sabri, Razaw Rashid, (2010) Children's Stories in Kurdish Literature, Haji Hashim Printing House, Erbil.

5- Fatah, Mohammed Marouf, (2011), Linguistics, 3rd edition, Kurdish Academy, Haji Hashim Printing House, Erbil.

6- Qarani, Ahmad, (2007), Poetry of Teaching in Kurdish Literature, First Half of the Twentieth Century, First Edition, Erbil.

7- Mohammed, Dilshad Ali, (1998), The Structure of Poetry in Kurdish Poetry, Ranj Printing House, Sulaimani.

8- Mahmoud, Fazel Majid, (2004), Children's Poetry in Kurdish Literature, Sardam Publishing House, Sulaimani.

Persian:

1- Madani, Davood and Khosravi, Shakib (2009), Language Marking in Children's Poetry, Specialized Chapter of Persian Literature, Azad Islami University, Vol. 23, pp. 102-1

Arabic:

1- Ismail: Dr. Ezaldin, (1976), Literature and Art (Critical Studies), Sixth Edition, Cairo, Dar al-Fakr al-Arabiya.

2- Bashlar, Justin, (1980), Locations of the Place, translated by Ghalib Helsa, Iraq-Baghdad, Dar Tajrba for printing.

3- Ayashi, Dr. Manzir, (2002), Al-Aslubiyah and Tahlil al-Khattab, Al-Hazri Environment Center, Syria.

4_ F. Chitshrin, 1978, Thoughts and Style, translated by Dr. Hayat Sharara, Dar al-Shoon al-Thaqafiyah al-Aama, Baghdad.

research:

1- Abdulkarim, Shagul Osman, (2022), The Impact of Children's Poetry in the Learning Process - Primary Stage for Example, Master's Thesis, Sulaimani University.

2- Ali, Sarwa Tahir, (2015), Artistic Structure in Rauf Begard's Collection of Stories "Eagle", Master's Thesis, Sulaimani University.

تأثير اللغة في عرض المبادئ التربوية في قصص شعر الأطفال (زوج من

الحمام وضفدع) كمثل

3- Mehraban, Arsh, Ahmadi, Sayed Asad, (1402), Analysis of Kurdish Children's Poetry - Children, Environment and Environmental Poetry as an Example, Research in Kurdish Literature, Year 9, No. 2, Piapi magazine:

1- Hamad, Darya, Abdullah, Rojan, (2020), Pragmatic Analysis of Several Texts of Faraidoon Abdul Barzanji's Poetry According to the Theory of Speech Acts, Garmian University Journal, No. (4).

Website:

1- Hassan, Arsalan, (2024), Children and Poetry Stories, <https://knwe.org>

2_ Shuan, Reza, (2029), Story Poetry in Kurdish Children's Literature, <https://dengekan.info>

مجلة مركز بابل للدراسات الإنسانية ٢٠٢٦ المجلد ١٦ / العدد ٣

